

- Kystdirektoratet
- Kystverket 2. distrikt
- Flora kommune
- Sogn og Fjordane fylkeskommune

STABBen FYRSTASJON - (STATEN V/ KYSTDIREKTORATET) –
FLORA KOMMUNE 1401

VEDTAK OM FREDNING MED HJEMMEL I LOV OM KULTURMINNER
§§ 15 OG 19, JFR. § 22

Med hjemmel i lov om kulturminner av 9. juni 1978 nr. 50 §§15 og 19, jfr. § 22, fatter herved Riksantikvaren vedtak om fredning av Stabben fyrstasjon, Flora kommune.

Myndighet til å fatte vedtak om fredning er delegert fra Miljøverndepartementet til Riksantikvaren ved departementets vedtak av 30. juni 1989 med endringer fastsatt 23. desember 1992.

Omfanget av fredningen

Fredningsvedtaket omfatter fyrvokterboligen med fyrtårn (1) og naust (2) i henhold til lov om kulturminner § 15.

Tallene refererer seg til vedlagte kart fra «Norges fyr» (Bjørkhaug, Poulsson - Oslo 1986), vedlegg 2.

Fredningen gjelder fyrtårnets eksteriør og interiør og fyrvokterboligen og naustets eksteriør samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/-romfordeling.

Fredningsvedtaket omfatter videre et område rundt fyrstasjonen i henhold til lov om kulturminner § 19. Fredningsområdet omfatter hele holmen som fyrstasjonen ligger på.

Fredningsområdet og de fredete bygningene er avmerket på vedlagte kart datert 12. januar 1999 og påført Riksantikvarens stempel, vedlegg 1.

Formålet med fredningen

Formålet med fredningen av Stabben fyrstasjon er å bevare et kulturhistorisk og arkitektonisk verdifullt bygningsanlegg tilknyttet sjøfart, fyrvesen og kystkultur med fyrtårn og øvrige bygninger på fyrstasjonen og området rundt fyrstasjonen.

Forslag til fredningsbestemmelser

De følgende fredningsbestemmelsene er fastsatt med hjemmel i lov om kulturminner §§ 15 og 19. Bestemmelsene gjelder i tillegg til kulturminnelovens bestemmelser om vedtaksfredete kulturminner fra nyere tid samt forskrift om faglig ansvarsfordeling.

1. Riving

Det er ikke tillatt å rive bygningene eller deler av disse.

2. Ombygging

a) Fyrtårnet

Det er ikke tillatt å bygge om tårnets eksteriør eller interiør.

b) Fyrvokterboligen og naustet

Det er ikke tillatt å bygge om bygningenes eksteriør eller interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/romfordeling.

3. Utskifting av materialer mm.

a) Fyrtårnet

Utskifting av bygningselementer eller materialer, forandring av overflater eller annet arbeid utover vanlig vedlikehold i tårnets eksteriør eller interiør, er ikke tillatt.

b) Fyrvokterboligen og naustet

Utskifting av bygningselementer eller materialer, forandring av overflater eller annet arbeid utover vanlig vedlikehold i bygningenes eksteriør, er ikke tillatt.

4. Tilbakeføring

Tilbakeføring til opprinnelig eller tidligere utseende kan tillates under forutsetning av at tiltaket kan gjøres på dokumentert grunnlag og etter godkjennelse av forvaltningsmyndighet.

5. Vedlikehold

Vedlikehold og istandsetting skal utføres med tradisjonelle materialer og metoder tilpasset bygningenes egenart og opprinnelige bygningstekniske løsninger.

6. Det fredete området

Innenfor det fredete området må det ikke settes i verk tiltak eller bruksendring som kan forandre anleggets karakter eller på annen måte motvirke formålet med fredningen.

7. Fredningen skal ikke være til hinder for den tekniske drift av fyrstasjonen.

Følger av fredningen

Når det gjelder behandling av fredete områder, bygninger og anlegg, vises det til bestemmelsene i lov om kulturminner §§ 15a-19 og 21 samt fredningsbestemmelsene over.

I henhold til Miljøverndepartementets vedtak om delegering av 30. juni 1989 med endringer av 23. desember 1992 er forvaltningen av fredete områder, bygninger og anlegg lagt til den enkelte fylkeskommune. Riksantikvaren er klageinstans for enkeltvedtak fattet av fylkeskommunen, jfr. forvaltningsloven § 28.

I henhold til lov om kulturminner §§ 15a og 19 kan departementet i særlige tilfelle gi dispensasjon fra fredningen for tiltak som ikke medfører vesentlige inngrep i det fredete kulturminnet eller området. Denne dispensasjonsmyndigheten er i henhold til forskrifter av 23. desember 1992 delegert til den enkelte fylkeskommune.

Fredningen medfører at det må søkes om tillatelse til å sette i verk alle typer bygningsmessige arbeider og utomhusarbeider utover vanlig vedlikehold innenfor det fredete området. Søknad om tillatelse skal sendes fylkeskommunen som avgjør om tiltaket kan iverksettes. Er det tvil om et tiltak er å anse som vanlig vedlikehold, skal fylkeskommunen kontaktes.

Bakgrunn for fredningssaken

Fredningen av Stabben fyrstasjon har sin bakgrunn i et samarbeid mellom Kystdirektoratet og Riksantikvaren om utarbeidelse av en plan for bevaring og bruk av fyrstasjonene i landet. På grunnlag av planen er det valgt ut et representativt utvalg av landets fyrstasjoner som skal vernes gjennom fredning.

Fyrstasjonene langs kysten er markante kulturminner som på en spesiell måte er med på å karakterisere Norge som kyst- og sjøfartsnasjon. Fyrstasjonene har både kulturhistorisk og arkitektonisk verdi; kulturhistorisk ved deres tilknytning til sjøfart, fyrvesen og kystkultur og arkitektonisk ved deres særegne form og plassering. Oppbyggingen og utviklingen av et landsomfattende fyrsystem med over 200 fyrstasjoner spredt langs hele kysten, er et av de mest omfattende prosjekter den norske stat har gjennomført.

I dag er fyrstasjonene utsatt for store forandringer med hensyn til bruk og drift. Dette har gjort det nødvendig å ta stilling til hvilke fyrstasjoner som skal bevares i sin nåværende form. Gjennom fredning vil Riksantikvaren legge antikvariske prinsipper og retningslinjer til grunn for den videre behandling og bruk av fyrstasjonene. Dessuten ønsker Riksantikvaren at fyrstasjonene skal ha fredningsstatus som kulturminner av nasjonal verdi og interesse.

Eiendomsforhold. Reguleringsmessig status

Staten v/ Kystdirektoratet står som eier av Stabben fyrstasjon.

Kommunen foreslår i kommuneplanens arealdel: "Etter plan og bygningsloven § 20, 1. ledd, nr. 4 er området båndlagt etter lov om kulturminner."

Stabben fyrstasjon som kulturminne. Beskrivelse av anlegget

Stabben fyrstasjon har en sentral beliggenhet på en liten holme i innseilingen til Florø. Fyrstasjonen ble opprettet i 1867 og er et ledfyr. Anlegget består av fyrbygning, naust og landing tett samlet på den lille holmen.

Fyrvokterboligen (1) har en høy grunnmur i gråstein. Bygningen er laftet og har halvvalmet tak. Veggene er kledd med eternittplater, og taket er tekket med grå bølgeeternitt. En veranda med rødmalt stangjersrekkverk omkranser boligens 1. etasje. Vinduene i grunnmuren har støpejernsrammer. De øvrige vinduene har hvitmalte trerammer. Vinduene er hovedsakelig 2-fags vinduer uten sprosser og enkelte 1-fags vinduer. På taket, over sørøstre gavlvegg, står et lavt, kvadratisk fyrtårn. Den nederste delen av tårnet er bygget i tre og er kledd med eternittplater. Et rødmalt lyktehus i støpejern er plassert på toppen av tårnet. Lyktehuset er omkranset av et galleri. Fyret har et 4. ordens linseapparat fra 1905. Samme år ble tårnet forhøyet og fyrvokterboligen bygget om. Fyrteknisk utstyr og flere originale bygningselementer er bevart.

Naustet (2) er bygget inntil grunnmuren på fyrvokterboligen. Huset er bygget i bindingsverkskonstruksjon og har pulttak. Veggene er kledd med stående, rødmalt panel, og taket er tekket med bølgeeternitt. Dørene, vindusrammene og vindskiene er malt hvite.

Innenfor fredningsområdet er det foruten bygningene kulturminner som beskyttelsesmur i plogform på nordvestre side av fyrbygningen, betongtrapper med rødmalt stangjersrekkverk, hvitmalte murer og landing.

Fyrstasjonen ble automatisert og avfolket i 1975.

Nærmere beskrivelse

For nærmere beskrivelse av Stabben fyrstasjons historie vises det til vedlagte utdrag fra «Norges fyr» (Bjørkhaug og Poulsson - Oslo 1986), vedlegg 2.

Vurdering av kulturminnet. Begrunnelse for fredningsvedtaket

«Nasjonal verneplan for fyrstasjoner»s vurdering

I «Nasjonal verneplan for fyrstasjoner» er det gitt følgende vurdering av Stabben fyrstasjon:

« Stabben fyrstasjon er en av landets mest særpregete fyrstasjoner og har relativt stor grad av opprinnelighet. Fyrstasjonen har stor miljøbetydning i sammenheng med tettstedet innenfor.»

Det følger av lov om kulturminner § 15 at Riksantikvaren kan frede byggverk og anlegg eller deler av dem av kulturhistorisk eller arkitektonisk verdi. Videre kan Riksantikvaren i henhold til lov om kulturminner § 19 frede et område rundt et fredet kulturminne så langt det er nødvendig for å bevare virkningen av kulturminnet i miljøet.

På bakgrunn av vurderingen ovenfor finner Riksantikvaren at Stabben fyrstasjon er et så verdifullt bygningsanlegg i både kulturhistorisk og arkitektonisk sammenheng at det oppfyller betingelsene for fredning etter bestemmelsen i § 15. Det er spesielt fyrstasjonens beliggenhet og miljøverdi Riksantikvaren legger vekt på når det gjelder fyrstasjonens verneverdi.

Riksantikvaren finner videre at det er hjemmel for å frede det avsatte området, i henhold til bestemmelsen i § 19. Etter Riksantikvarens oppfatning er det nødvendig å frede hele holmen for å oppnå hensikten med områdefredningen, nemlig å bevare virkningen av kulturminnene i miljøet.

Saksgang frem til fredningsvedtaket

Varsel om igangsettelse av fredningssak ble i samsvar med lov om kulturminner § 22.1 meddelt Kystverket 2. distrikt, Flora kommune og Sogn og Fjordane fylkeskommune i brev av 6. september 1995. Samtidig ble meldingen kunngjort i Norsk lysingsblad, Firda og Bergens Tidende. Det er ikke kommet inn uttalelser til varselet.

Det ble deretter utarbeidet fredningsforslag som ble sendt på høring til berørte parter i brev av 5. februar 1999. Forslaget ble samtidig lagt ut til offentlig ettersyn i Flora kommune, Sogn og Fjordane fylkeskommune samt kunngjort i Norsk lysingsblad, Firda og Bergens Tidende. Det er kommet inn to (2) uttalelser til fredningsforslaget:

1. Uttalelse fra Fylkesmannen i Sogn og Fjordane i brev av 4. mars 1999
2. Uttalelse fra Sogn og Fjordane fylkeskommune i brev av 6. april 1999

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane er positiv til fredning av Stabben fyrstasjon etter lov om kulturminner.

Sogn og Fjordane fylkeskommune har i hovedutvalg for kultur den 24. mars 1999 behandlet fredning av fyrstasjoner i Sogn og Fjordane. Hovedutvalg for kultur er positive til fredningsforslagene.

Fredningsforslaget av 5. februar 1999 ble i brev av 5. mai 1999 oversendt Flora kommune for behandling i kommunestyret.

Riksantikvaren har mottatt brev av 6. mai 1999 fra Flora kommune. Flora kommune vedtok å godkjenne fredningsforslaget for Stabben fyrstasjon i bystyremøte 27. april 1999. På bakgrunn av kommunestyrets vedtak og ovenstående begrunnelse finner Riksantikvaren det riktig å fatte vedtak om fredning av Stabben fyrstasjon.

Opplysninger om klageadgang og tinglysing

Riksantikvarens fredningsvedtak kan påklages til Miljøverndepartementet, jfr. Forvaltningslovens § 28. Eventuell klage skal stiles Miljøverndepartementet, men sendes Riksantikvaren. Klagefrist er 3 uker innen mottakelsen av fredningsvedtaket. Fredningsvedtaket vil bli tinglyst av Riksantikvaren i samsvar med lov om kulturminner § 22,5.

Vennlig hilsen

Nils Marstein
riksantikvar

Unni Grønn

Vedlegg: - Kart, datert 12. januar 1999
 - Kopi av utdrag fra «Norges fyr» (Bjørkhaug, Poulsson - Oslo 1986), vedlegg 2.

Gjenpart
m/vedlegg: - Miljøverndepartementet
 - Sogn og Fjordane fylkeskommune, Kulturetaten
 - Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, Miljøvernavd.

Likelydende brev til:

Kystdirektoratet
P.b 8158
0033 Oslo

Kystverket 2. distrikt
Postboks 466
5501 Haugesund

Flora kommune
Postboks 43
6901 Florø

Sogn og Fjordane fylkeskommune
Postboks 97
5840 Hermansverk